Radosław Izdebski

Streszczenie

Temat: Opracowanie metodyki pozyskiwania informacji na temat stanu implementacji Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych MPZ (2005) w Polsce w zakresie obszarów Punkty Wejścia oraz Zasoby Ludzkie.

Wprowadzenie: Międzynarodowe Przepisy Zdrowotne MPZ (2005), zostały opracowane w celu zapewnienia i poprawy zdolności wszystkich krajów członkowskich WHO do zapobiegania, wykrywania, oceny, powiadamiania, zgłaszania i reagowania na zdarzenia stanowiące zagrożenie dla zdrowia publicznego o zasięgu międzynarodowym. Jednym z zobowiązań WHO wynikających z MPZ (2005) jest monitorowanie procesu wdrażania tych przepisów przez kraje członkowskie, w tym również przez Polskę. Ocena stanu implementacji MPZ (2005) trwa od 2010 r. i odbywa się na podstawie przesyłanego rokrocznie do wszystkich państw członkowskich kwestionariusza WHO „Questionnaire for monitoring progress in the implementation of IHR core capacities in states parties", a od 2018 r. narzędzia do samooceny State Parties Self-Assessment Annual Reporting Tool (SPAR). Jednakże zdarzenia związane z wystąpieniem chorób nowo pojawiających się np. wystąpienie ogniska gorączki krwotocznej Ebola w 2014 r. na terenie Afryki Zachodniej pokazało, że informacje przekazywane przez państwa członkowskie WHO, które dotyczą stanu implementacji MPZ (2005) w poszczególnych obszarach w danym kraju, nie są zgodne z rzeczywistością. Dlatego też, WHO zaleca by wszystkie państwa członkowskie miały silny i zintegrowany system monitorowania i oceny MPZ (2005) na poziomie krajowym, niezależny od międzynarodowego systemu monitorowania wdrożenia tych przepisów.

Cel pracy doktorskiej: Opracowanie nowej metodyki pozyskiwania informacji na temat stanu implementacji Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych MPZ (2005) w Polsce w zakresie obszarów „Punkty Wejścia" oraz „Zasoby Ludzkie".

Metoda: Na opracowanie nowej metodyki pozyskiwania informacji na temat stanu implementacji Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych MPZ (2005) w Polsce w obszarze „Punkty Wejścia" oraz „Zasoby Ludzkie" składały się poszczególne etapy:

- **Wybór rozdziałów do badania.**

Do badania zostały wybrane dwa spośród 13 rozdziałów kwestionariusza WHO „Questionnaire for monitoring progress in the implementation of IHR core capacities in states

parties". Wybrane rozdziały to: Rozdział 7. Zasoby Ludzkie (ang. Human Resource Capacity) oraz Rozdział 9. Punkty Wejścia (ang. Points of Entry (PoE))

- **Utworzenie grup eksperckich z obszaru „Punkty Wejścia" i „Zasoby Ludzkie".**

Grupy eksperckie z obszaru „Punkty Wejścia" oraz „Zasoby Ludzkie" zostały utworzone z ekspertów, których działalność w zakresie Zdrowia Publicznego obejmuje MPZ (2005). Powołani eksperci byli odpowiedzialni za analizę pytań zawartych w wybranych rozdziałach kwestionariusza WHO i dostosowanie ich do specyfiki naszego kraju oraz za pomoc w przygotowaniu nowego narzędzia badawczego.

- **Walidacja wybranych do badania rozdziałów z kwestionariusza WHO.**

W tym celu został przeprowadzony cztero-etapowy proces walidacji wybranych do badania rozdziałów z kwestionariusza WHO w oparciu o wytyczne w zakresie sposobu tłumaczenia, walidacji i adaptacji instrumentów Światowej Organizacji Zdrowia, zakończony opracowaniem autorskiego narzędzia badawczego.

- **Opracowanie innowacyjnego narzędzia badawczego oraz przygotowanie kwestionariusza w wersji elektronicznej.**

Narzędzie badawcze w obszarze „Punkty Wejścia" i Zasoby Ludzkie" stanowiące główną część nowej metodyki opracowano na podstawie istniejącego kwestionariusza WHO, który był przesyłany do państw członkowskich przez WHO w latach 2010 r. - 2017 r. Autorski kwestionariusz opracowano w wersji elektronicznej za pomocą systemu EUSurvey, służącego do generowania kwestionariuszy internetowych.

- **Opracowanie propozycji procedury przekazywania autorskiego kwestionariusza pomiędzy instytucjami.**

Dla obszaru „Punkty Wejścia" oraz „Zasoby Ludzkie" zaproponowano procedurę przekazywania autorskiego kwestionariusza pomiędzy instytucjami działającymi w zakresie Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych (2005). Propozycja procedury uwzględniała m.in. jednostki odpowiedzialne za wysłanie kwestionariusza do odbiorców, listę odbiorców działających w zakresie MPZ (2005) w badanych obszarach oraz schematy przesyłania kwestionariusza pomiędzy instytucjami.

- **Ocena nowo opracowanego kwestionariusza oraz procedury jego przekazywania pomiędzy instytucjami.**

Opracowany kwestionariusz został poddany ocenie podczas dorocznej narady Państwowych Granicznych Inspektorów Sanitarnych w Przemyślu, która została zorganizowana przez Główny Inspektorat Sanitarny. Na podstawie opinii uzyskanych podczas

panelu eksperckiego została opracowana analiza SWOT dla nowego narzędzia badawczego oraz procedury jego przekazywania.

Podsumowanie: Kwestionariusz WHO „Questionnaire for monitoring progress in the implementation of IHR core capacities in states parties" stanowi doskonałą podstawę dla każdego z państw do opracowania indywidualnego kwestionariusza dostosowanego do specyfiki i obowiązującego prawa w danym kraju, w zakresie obszarów objętych implementacją Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych (2005), z uwzględnieniem podziału administracyjnego i obecnej sytuacji geopolitycznej państwa. Ocena i monitorowanie stanu implementacji MPZ (2005) na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym, powinna być przeprowadzana w sposób zintegrowany i systematyczny oraz obejmować wszystkie jednostki działające w zakresie tych przepisów z rozróżnieniem na poszczególne sektory. Ponadto powinna być przeprowadzana w sposób niezależny od międzynarodowego systemu monitorowania MPZ (2005).

Wnioski: Opracowana nowa metodyka pozyskiwania informacji na temat stanu implementacji Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych MPZ (2005) w Polsce w zakresie obszarów „Punkty Wejścia" i „Zasoby Ludzkie" przyczyni się do:

- Usprawnienia monitorowania obszarów „Punkty Wejścia" oraz „Zasoby Ludzkie" w zakresie implementacji MPZ (2005).
- Szybkiego i łatwego pozyskiwania aktualnych informacji zarówno na poziomie lokalnym, regionalnym jak i krajowym na temat stanu implementacji MPZ (2005) w poszczególnych jednostkach.
- Poznania poziomu przygotowania badanych jednostek na wypadek wystąpienia zdarzenia stanowiącego zagrożenie dla zdrowia publicznego o znaczeniu międzynarodowym.
- Poznania ilości wykwalifikowanego personelu działającego w zakresie MPZ (2005) zajmującego się zdarzeniami stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia publicznego na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym.
- Poznania potrzeb szkoleniowych wśród pracowników odpowiedzialnych za podejmowanie działań w zakresie zdarzeń stanowiących zagrożenie dla zdrowia publicznego o znaczeniu transgranicznym.
- Poznania rzeczywistej liczby desygnowanych i autoryzowanych portów w Polsce.
- Standaryzacji procedur postępowania przy wypełnianiu corocznego kwestionariusza WHO dzięki zebranym danym.
- Planowania corocznego budżetu na działania związane z MPZ (2005).

- Aktualizacji i reorganizacji planów działań w różnych jednostkach działających w zakresie MPZ (2005) na poziomie krajowym.
- Określenia braków i możliwych rozwiązań lub korekt na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym w zakresie implementacji MPZ (2005).

Słowa kluczowe: Międzynarodowe Przepisy Zdrowotne (2005), Zdrowie Publiczne, Punkty Wejścia, Zasoby Ludzkie